

γίνῃ μάρτυς τῆς λεηλασίας, ἀπεράσισε τελευταῖον νὰ εἰσελάσῃ εἰς τὴν πόλιν ἐν συνοδίᾳ τῶν βεζυρῶν καὶ τῶν αὐλικῶν καὶ τῶν σωματοφυλάκων, καὶ ἐπορεύθη κατ' εὐθείαν πρὸς τὸν ναὸν τῆς τοῦ Θεοῦ σοφίας. Ἐκεῖ ἀφικόμενος ἀφίππευσε καὶ εἰσελθὼν ἐξέστη ἐπὶ τῇ θεᾷ. Παρετήρησε δὲ ἀμέσως στρατιώτην θρασύτητα διὰ πελέκως ἕνα τῶν λίθων τοῦ ἐδάφους. Διατί, εἶπε, προξενεῖς τὴν ζημίαν ταύτην; Ὁ δὲ ἀπεκρίνατο, ἕνεκα πίστεως. Ὁ παροργισθεὶς σουλτάνος ἐπάταξεν αὐτὸν καὶ ἀνεφώνησεν· «ἀκοεῖ ὑμῖν ὁ θεσσαυρὸς καὶ ἡ αἰχμαλωσία· αἱ οἰκοδομαὶ τῆς πόλεως ἐμαὶ εἰσίν». Καὶ ἐνῶ οἱ ἀκόλουθοι ἐκλύσαντες τὸν στρατιώτην ἐκ τῶν ποδῶν ἔρριψαν ἔξω ἡμιθανῆ, ὁ Μεχμέτ Β' κελεύσας ἕνα τῶν περὶ αὐτὸν ἱερέων ν' ἀναβῆ ἐπὶ τοῦ ἄμβωνος καὶ νὰ καλέσῃ τοὺς πιστοὺς εἰς προσευχὴν, πρῶτος αὐτὸς ἐτέλεσε τὸ θεσκευτικὸν τοῦτο καθήκον ἐπὶ τῆς ἁγίας τραπέζης· καὶ οὕτω ἀμειβεθεὶς ὁ μέγας ἐκεῖνος ναὸς ἀπὸ τῆς Χριστιανικῆς πίστεως, ἀφωσιώθη ἔκτοτε εἰς τὴν λυτρίαν τοῦ Ἰσλάμ.

[Ἐκ τῆς ἱστορίας τοῦ κ. Κ. Παπαρηγοπούλου].

*
* *

Εἰς τὸ ὄνομα τῆς «Ἁγίας Σοφίας» συγκεντροῦνται ὅλες τῆς Βυζαντινῆς ἱστορίας ἡ διάρκειά· ἡ καρδιά τοῦ χριστιανικοῦ ἀναγκαστοῦ πάλαι, καὶ ἡ θρησκεία μετὰ τῆς ἐθνικῆς φιλοτιμίας προσηλουσί τὴν προσοχὴν καὶ αὐτοῦ τοῦ πλέον ἀδιόφορου. Πόσα καὶ πόσον παράδοξα πράγματα ἐτελέσθησαν, ἐν διαστήματι 1300 ἐτῶν, ἐντὸς τοῦ ναοῦ τούτου! Στέψεις Ἀυτοκρατόρων, Πατριαρχῶν ἐνθρονίσεις, θριαμβῶν καταγωγαί, αἰρετικῶν κατακρίσεις, ὅλαι τῆς Γραικορωμαϊκῆς ἱστορίας αἱ ἐπίσημοι πράξεις εἶνε συνδεδεμέναι μὲ τοῦ ναοῦ τούτου τὴν ἱστορίαν. Ἐδῶ τέλος ἐπὶ τῆς ὑπὸ τῶν Τούρκων ἀλώσεως τῇ 29 Μαΐου τοῦ 1453, συνέρρευσαν σωρηδὸν οἱ ἄθλιοι πολῖται, ἄνδρες πάσης ἡλικίας καὶ τάξεως, γυναῖκες μὲ τὰ βρέφη εἰς τὰς ἀγκάλας, μοναχοὶ καὶ μονάζουσαι, ὅλοι συμπεφυρμένοι καὶ καταπεπληγμένοι. Συνέτρехον δὲ, οὐχί, καθὼς ἔως ἤθελεν ὑποθέσῃ τις, ὡς πρὸς ἀπόρρητον φρούριον, ἀλλ' ἐναγόμενοι ὑπότινος παλαιοῦ χρησιμοῦ, λέγοντος ὅτι οἱ Ῥωμαῖοι ἐμελλον νὰ κόπωνται ὑπὸ τῶν Ὀθωμανῶν ἄχρι τοῦ Πορφυροῦ κίονος· ἐκεῖθεν δὲ, κατ' ἐπιφάνειαν ξιφφόρου Ἀγγέλου, οἱ διωκόμενοι τέως ἐμελλον νὰ λάβωσι διωκόντων θέσιν, καὶ, κατακόπτοντες τοὺς Τούρκους αὐτοὶ, νὰ ἐξώσωσιν αὐτοὺς τῆς πόλεως. Ὑπὸ τοιούτων ἐλπειῶν ἐλπίδων ἀνεπτοημένοι οἱ δυστυχεῖς, ἔσπευδον, καταλιπόντες τὰς οἰκίας αὐτῶν, ν' ἀφήσωσιν ὀπίσω, τίς ταχύτερον, τὸν περίφημον κίονα «Καὶ αὕτη ἦν ἡ αἰτία, λέγει ὁ Δούκας, τῆς εἰς τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν φυγῆς. Ἐγένετο οὖν ἐν μιᾷ ὥρᾳ ὁ ὑπερμεγέθης ἐκεῖνος ναὸς πλήρης ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν, καὶ κάτω, καὶ ἄνω, καὶ ἐν τοῖς περιουλίαις, καὶ ἐν

παντὶ τόπῳ ὄχλος ἀναριθμητός. Κλείσαντες δὲ τὰς θύρας, εἰστήκεισαν, τὴν παρὰ τοῦ Ἀγγέλου σωτηρίαν ἐλπίζοντες». Οἱ Τούρκοι ἐν τούτοις, σφάζοντες, διαρπάζοντες καὶ αἰχμαλωτίζοντες, ἔφθασαν ἄχρι τοῦ ναοῦ, καὶ συντρίψαντες τὰς πύλας, ἐχώρησαν ξιφῆρεις ἐντὸς, ἀντίστασιν κατ' ἀρχὰς ὑφορώμενοι· ἀλλ' ἀφ' οὗ εἶδον τὸν μυριαριθμὸν ὄχλον ἐκεῖνον ἄοπλον, ἐκπληκτον, καὶ εἰς οἰμωγὰς καὶ θρήνους μόνον διαλυόμενον, «ἐκαστος τὸν ἴδιον αἰχμαλωτον ἐδέσμευ, ὡς πρόβατον· οὐ γὰρ ἦν ἐκεῖ ὁ ἀντιλέγων ἢ μὴ προδιδούς ἐκυτόν». Ὁποῖα σκηνὴ φρικώδης, ἄξια τῆς γραφικῆς τῶν Γεράρδων καὶ Βερνέτων τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος! ἀνδρῶν οἰμωγαί, γυναικῶν ὀλολυγαί, νηπίων κλαυθμυρισμοί, ὅλα τῆς βίας καὶ τῆς ἀπελπισίας τὰ εἶδη! «Καὶ ἦν ἰδεῖν ὄραθους ἐξερχομένους ἀπείρους ἐκ τοῦ ναοῦ, ὡσπερ ἀγέλας! Περὶ δὲ ὀδυρόν ὥραν τῆς ἡμέρας εἰσῆει καὶ ὁ Σουλτάνος ἐντὸς τῆς πόλεως σὺν τοῖς αὐτοῦ Μεσάζουσι καὶ ἑτέροις Σκτράπαις. Κατελθὼν δὲ ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, καὶ ἀποβάς τοῦ ἵππου, καὶ εἰσελθὼν ἐντὸς¹, ἐξέστη ἐπὶ τῇ θεᾷ. Βύρων δὲ ἕνα Τούρκον κατέαξαντα μίαν τῶν μαρμαρῶν ἐκείνων, αὐτὸν μὲν ἠρώτα, τίμη τρόπον φθέρει τὸ ἔδαφος; Ὁ δὲ ἀπεκρίνατο Ἐνεκα πίστεως. Αὐτὸς δὲ, τείνας τὴν χεῖρα, παίει τῷ ξίφει τὸν Τούρκον, λέγων καὶ τοῦτο· Ἄρκει ὑμῖν ὁ θεσσαυρὸς καὶ ἡ αἰχμαλωσία· αἱ δὲ οἰκοδομαὶ τῆς πόλεως ἐμαὶ τυγχάνουσιν. Ἐκλύσαντες δὲ τὸν τοῦρκον ἐκ τῶν ποδῶν ἔξω ἡμιθανῆ ἔρριψαν. Αὐτὸς δὲ κελεύσας ἕνα τῶν αὐτοῦ ἱερέων, ἀνέβη ἐπ' ἄμβωνος, καὶ διελάλησε τὴν αὐτῶν προσευχὴν. Αὐτὸς δὲ, ἀναβάς ἐπὶ τῆς Ἁγίας τραπέζης, ἐποίησε τὴν προσευχὴν».

Σ. Δ. ΒΥΖΑΝΤΙΟΣ

Η ΚΑΛΗ ΛΑΒΕΤΩ

[Ἐκ τῶν τοῦ Οὐγγρου μυθιστοριογράφου Jokai].

Πρὸ ἐξήκοντα περίπου ἐτῶν ἀπέθανεν ἐν τῇ ἄνω Οὐγγαρῇ ἀλλόκοτος γέρον διακστής, ὅστις εὔρε λίαν παράδοξον τρόπον νὰ γίνεταί λόγος περὶ αὐτοῦ πολὺν χρόνον μετὰ τὸν θάνατόν του.

Καὶ ἰδοὺ πῶς.

Εἶχε τρεῖς ἀνεψιῖς Ἑρμίνην, Ἰωσηφίαν καὶ Ἀγνήν, διασήμεους ἐπὶ θαυμασία καλλονῇ. Ἐκάστη δὲ τῶν τριῶν τούτων ἤρχετο συνεχῶς εἰς τοῦ Θεοῦ καὶ πάντοτε κατὰ τὸ τέλος τῆς ἐπισκέψεως ἀποχαιρετίζουσα αὐτὸν, ἐπανελάμβανε τὴν ἐρώτησιν ταύτην·

1. Ἐκ τούτου ἀποδείκνυται ἐσφαλμένη καὶ ἡ παρὰ πολλοῖς τῶν μεταγενεστέρων ἱστορικῶν ἐπαναλαμβανόμενη φήμη, ὅτι ὁ Μεχμέτ, εἰσελθὼν ἔριππος ἐντὸς τοῦ ναοῦ, ἐπέξευσε ἐπὶ τῆς Ἁγίας τραπέζης, καὶ τοῦτο, λέγουσι, κατὰ παρακλήσιν τῶν περὶ αὐτὸν, ὅτινες τὸν ἐπληροφόρησαν ὅτι καὶ οἱ εὐγενεῖς τῶν Γραικορωμαίων ἔριπποι εἰσῆρχοντο εἰς τὸν ναὸν, ἐν ᾧ καὶ αὐτὸς ὁ Ἀυτοκράτωρ, ὡς γνωστὸν, εἰσερχόμενος εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἔφινε καὶ τὸ στέμμα του καὶ τὸ ξίφος του εἰς τὸν νάρθηκα.

— «Β, καλὲ θεεῖς, ἀν' ἀποθάνετε καμμίαν φορὰν, δὲν θ' ἀφήσετε εἰς ἐμὲ τὴν οἰκίαν σας μὲ τὰ πολλὰ πατώματα;

— Βέβαια, κόρη μου, μείνε ἡτυχη — ἀπεκρίνετο στεροετύπως εἰς τὰς ἐπανειλημμένας ταύτας ἐρωτήσεις γελῶν καθ' ἑαυτὸν καὶ οὐδόλως δυσαρεστούμενος· ἀλλὰ μᾶλλον χαίρων καὶ τοσοῦτον, ὥστε θὰ ἔλεγέ τις ὅτι μετ' εὐφροσύνης θὰ ἔβλεπεν ἐρχόμενον τὸν θάνατον, μόνον καὶ μόνον ἵνα λάβῃ τὴν εὐκαιρίαν νὰ κάμῃ ἀστείότητά τινα, δι' ἣν θὰ ἔγελα ἀναμφιβόλως καὶ ἐν τῷ ἄλλῳ κόσμῳ.

*
* *

Ὅτε ἀνεγνώσθη ἡ διαθήκη τοῦ ὑπῆρχεν ἐν αὐτῇ ἄρθρον διαλαμβάνον τάδε: «Κληροδοτῶ τὴν διώροφον οἰκίαν μου εἰς τὴν ὠραιότεραν ἀπὸ τὰς ἀνεψιάς μου».

Ἐδῶ σὲ θέλω, φίλε ἀναγνώστα, νὰ εἶσαι ἐκτελεστὴς διαθήκης περιεχομένης τοιοῦτον ὄρον!

Οὐδεὶς ἀγνοεῖ βεβαίως ὅτι ἡ κρίσις τοῦ Πάριδος ἐγένετο αἰτία δεκαετοῦς πολέμου. Ἀφορμὴ δὲ ἦτο μῆλον ἀπλοῦν διαμφισθητούμενον ὑπὸ τριῶν θεαινῶν· ἀλλὰ τί θὰ συνέβαινεν ἐάν, ὡς ἐν τῇ παρούσῃ περιστάσει, τὸ μῆλον τῆς ἐριδος ἦτο οἰκία διώροφος;

Ὁφείλομεν νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι τὸ ζήτημα ἦτο ἀκανθώδες καὶ καινοφανές.

Τίς ἦτο ἡ εὐμορροτάτη τῶν τριῶν;

Ἐὰν ἐπεχειρεῖ τις νὰ λύσῃ τὸ ζήτημα διὰ μαρτύρων, ἦτο τῶν ἀδυνάτων, διότι ἐκάστη τῶν τριῶν τούτων ἐπιδοξῶν νεανίδων ἠδύνατο νὰ προσαγάγῃ ἑκατοστὴν ὄλβην λάτρων, ἐργολάβων, χορευτῶν, ραψωδῶν, ἐραστῶν κλπ. κλπ.

Πάντες ἐγίνωσκον τὸ βαδινὸν σῶμα τῆς Ἑρμίνης, τοὺς θαυμασίους μαύρους ὡς κόρακος πτερόν πλοκάμους τῆς, τοὺς ἀπασφράπτοντας ὀφθαλμούς τῆς. Πάντες ὡσαύτως ἐγίνωσκον τὸ δροσερὸν πρόσωπον τῆς Ἰωσπηρίνης, τοὺς μεταξῶδες βοστρύχους τῆς λαμπρὰς τῆς Ξανθῆς κόμης, καὶ τοὺς λεπτοφυεῖς καὶ εὐγράμμους δακτύλους τῆς. Πάντες ἔτι ἐγίνωσκον τὸ εὐφορώτατον δάσος τῆς καστανόχρου κόμης τῆς Ἀγνῆς, τοὺς γελασίνους τῶν παρειῶν τῆς, τὴν διπλὴν σειρὰν τῶν μαργαριτῶν τῶν κοσμοῦντων τὸ στόμα τῆς καὶ πρὸ πάντων τὸ γοητεῖον μειδιάμᾳ τῆς.

Καὶ ταῦτα μὲν καλῶς, ἀλλὰ πῶς νὰ δώσῃ τις τὴν δάφνην εἰς μίαν μόνην ἐξ αὐτῶν, ἀφ' οὗ καὶ αἱ τρεῖς ἦσαν τοσοῦτον εὐμορφοί! Τὸ μόνον εἰς τὴν ἠδύνατό τις νὰ προσφύγῃ ἦσαν οἱ δικηγόροι, αὐτοὶ μόνοι ὄντες ἱκανοὶ νὰ ἀγωνισθῶσι πρὸς ἀποδείξιν τοῦ πολυπλόκου ζητήματος, τίς ἦτο ἡ εὐμορροτάτη.

*
* *

Ἀρχεται λοιπὸν ὁ νέος οὗτος Τρωϊκὸς πόλεμος — ὁ διὰ μελάνης καὶ χαρτοσήμου. Ἄλλ' ὁποῖαν τινὰ ἀποδείξιν ἔμελλον νὰ ἐπιδείξωσιν οἱ διαγω-

νιζόμενοι; Ἐπὶ τίνων ἐπιχειρημάτων ἔμελλε νὰ θεμελιώσῃ ὁ δικηγόρος τὴν ἀπόδειξίν του; Τῆς ἀμέσου ἀποδείξεως οὗτης ἀδυνάτου, ἀναγκαῖον ἦτο νὰ διαστρέψωσι τὸ ζήτημα. Ὁ δικηγόρος ἦτο ὑπόχρεως νὰ ἀποδείξῃ οὐχὶ ὅτι ἡ πελάτις του ἦτο ἡ εὐμορροτάτη, ἀλλὰ μᾶλλον ὅτι αἱ δύο ἄλλαι ἦσαν ἀσχημότεραι αὐτῆς.

Ὡ, τῆς γοητευτικῆς καὶ εὐφροσύνου δίκης! Πῶς αἱ τῆς κομμωτικῆς διάφοροι καὶ ποικίλαι ἀθῶαί τε καὶ μυστηριώδεις τέχναι ἔμελλον νὰ ἀναπτυχθῶσι καὶ νὰ ἀποκαλυφθῶσι!

Καὶ ὁ μὲν τῆς Ἑρμίνης δικηγόρος ἤρξατο διαβῆλλον τὴν Ἰωσπηρίαν ὡς βάρουσαν τὸ πρόσωπον διὰ κοκκίνου χρώματος· ἀλλ' ὁ διαβολεὺς ἀπεδείχθη συκοφαντῶν, διότι ἡ ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου προαγγελθεῖσα ἐπιτόπιος ἐξέτασις ἀπέδειξεν ὅτι τὸ ροδόχρουν τῆς νεανίδος χρῶμα ἦτο φύσει τοιοῦτον, καὶ οὐδὲν κοινὸν εἶχε πρὸς τὰ ψιμμύθια καὶ τὰς λοιπὰς ἐν χρῆσει σκευασίας.

Ὡ! τότε ἀδύνατον ἦτο νὰ κρατηθῶσι καὶ βροχιδὸν κατέπιπτον αἱ ἀντεγκλήσεις. Ἡ Ἑρμίνη διεβλήθη ὡς ἔχουσα κάκιστα ἐσχηματισμένον τὸ σῶμα καὶ πρὸς διόρθωσιν τοῦ ἐλαττώματός της τοῦτου ἐφόρει σπηθόδεσμον, ἀλλὰ καὶ αὐτῆς ἐξετάσεως γενομένης ἀπεδείχθη τὸ ἀνυπόστατον τῆς συκοφαντίας. Ἦλθεν ἤδη καὶ τῆς Ἀγνῆς ἡ σειρά· τί νομίζετε ὅτι τὴν κατηγορήσαν; ὅτι ἐχώλαινε τὸν δεξιὸν πόδα καὶ ἵνα ἐξάπατᾷ τοὺς ἀνθρώπους εἶχεν ἐν τῷ ὑποδηματίῳ της πρόσθετον ὑψωμα· πρόσθετον δὲ ὅτι οὐδὲ ἡ πυκνὴ κόμη της ἦτο ὅλη τῆς κεφαλῆς της προῖον. Καὶ τί δὲν ἐπενόησαν!

Οὕτω πῶς δὲ παρήρχετο μάτην πολὺς χρόνος, παρατεινόμενος ἔτι μᾶλλον διὰ τῶν μηχανημάτων τῶν δικηγόρων. Παραδείγματός χάριν καθ' ἣν στιγμήν ἔμελλε νὰ λυθῇ σπουδαῖον τι ζήτημα, ὁ δικηγόρος τῆς Ἰωσπηρίνης ἐζήτησε ἀναβολὴν, διότι ἡ πελάτις του προσβλήθησεν ὑπὸ αἰφνιδίου φλεγμονῆς τῆς παρειᾶς δὲν ἠδύνατο νὰ ἀνοίξῃ τὸ στόμα, ἄλλοτε δὲ ὁ τῆς Ἑρμίνης δικηγόρος ἐζήτησεν ὡσαύτως ἀναβολὴν τῆς δίκης διότι ἡ νεανὶς ἔνεκα σφοδροῦ κατάρρου δὲν ἠδύνατο νὰ λαλήσῃ.

*
* *

Μετὰ τὰς φυσικὰς ἐπιθέσεις ἐπῆλθον αἱ ἠθικαὶ κατὰ τῶν τριῶν καλλονῶν ἐπιθέσεις. Καὶ ἡ μὲν ἦτο σαρκαστικὴ καὶ εἰρων, ἡ δὲ ἀχάριστος, ἡ δὲ κακῶς ἀνατεθραμμένη. Ἡ μὲν ἰσχυρογνώμων, ἡ δὲ ἰσθόλος καὶ κακολόγος. Δύνηται δὲ γυνὴ τις νὰ εἶν' εὐμορφος ὅταν τὴν εὐμορφίαν της ἐπισκιάζῃ ἡ ἔπαρσις ἢ κακὸς χαρακτήρ;

Ἦλθον ἔπειτα οἱ μάρτυρες, ἡ Σάρρα, ἡ Αἰκατερίνη, ἡ Ἀννέττα, ἡ Ἰουλία καὶ πολλοὶ ἄλλοι θεραπεινίδες, μαγειρίσσαι, θαλαμηπόλοι, πάσαι δὲ αὐταὶ ἀποβεβλημέναί· προσελθοῦσαι δὲ κατέθηκαν ὅτι αἱ δικαζόμεναι νεανίδες ἦσαν Μέγαι-

ραι ἐπὶ δεκάοκτώ ὥρας τὸ ἡμερονύκτιον, ὅτι ὄλην τὴν ἡμέραν οὐδὲν ἄλλο ἔργον εἶχον ἢ νὰ βρασάνίζωσι τοὺς ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ των, τότε δὲ νὰ τὰς ἔβλεπέ τις ἦτο φοβερὸν καὶ φορικαλέον. Τοῦναντίον δὲ ἦτε Ναθαλία καὶ ἡ Ἐλισάβετ μάρτυρες τῆς ὑπερασπίσεως, ἐβεβαίωσαν ἐνόρκως ὅτι ἡ νεάνις ὑπὲρ ἧς ἐκατέρω των θεραπευαίνιδων τούτων ἐμαρτύρει, ἦτο πρότυπον ἀγαθότητος καὶ προσηνείας μάλιστα δὲ ἐν τῷ οἴκῳ.

* * *
Ἡ δίκη παρετάθη οὕτω πως ἐξαιτίαν ὄλην, χωρὶς νὰ προχωρήσῃ μίαν κἂν τρίχα, συντελοῦντος οὐκ ὀλίγον τοῦ δικαστοῦ, οὗ ἡ πλάστιγξ ἔρρεπεν ὅτε μὲν πρὸς ταύτην ὅτε δὲ πρὸς ἐκείνην. Ἔως οὗ αὐτὸς πάλιν ὁ δικαστής, ὑπέδειξεν εἰς τὰς διαδίκους ὅτι προτιμότερον ἦτο νὰ ζήτωσι τοῦ λοιποῦ ἐν εἰρήνῃ γινομένου τινὸς συμβιβασμοῦ.

Σκέψις ἀναμφιβόλως ἐξαίρετος !

Εὐκόλον εἶνε νὰ συμβουλευθῇ τις τοὺς Ἄγγλους νὰ συζήσωσιν ἐν φιλίᾳ μετὰ τῶν Ἰνδῶν. Εὐκόλον πρὸς τούτοις εἶνε νὰ συμβουλευθῇ τις τὸν ἡγεμόνα τοῦ Μαυροβουνίου νὰ ἀναγνωρίσῃ τὸν Σουλτάνον ὡς κυρίαρχον· χρείας δὲ τυχεύσης εὐκόλον θὰ ἦτο νὰ συμβουλευθῇ τις τοὺς ἐκδότας τριῶν ἐφημερίδων τοῦ συρροῦ νὰ καταστήσωσι τὴν μίαν τῶν τριῶν τούτων ἐφημερίδων καλλιτέραν τῶν δύο ἄλλων.

Ἄλλὰ τὸ νὰ συμβουλευθῆς, ἀναγνώστα, δύο νεάνιδας νὰ ἀναγνωρίσωσιν ὅτι τρίτη τις εἶνε εὐμορφότερα αὐτῶν ! Ἄ, πρέπει νὰ ἔχῃς μεγίστην εὐφύαν καὶ πειθῶ καὶ τότε μόνον νὰ ἐπιχειρήσῃς, ἐλπίζων ὅτι πιθανῶς θὰ τύχῃς τοῦ ποθομένου.

Ἐν τῇ προκειμένῃ περιστάσει πάται αἱ συμβουλαὶ καὶ παραινήσεις εἰς οὐδὲν ὠφέλησαν. Διότι αἱ τρεῖς κυρίαὶ ἐξηκολούθησαν τὸν ἀγῶνα καὶ μετὰ πλείστης μάλιστα δριμύτητος καὶ σκληρότητος, καθ' ὅσον ὁσημέρην καθίστατο εὐκολωτέρα ἢ ἀπόδειξις τοῦ κατὰ καὶ δυσκολωτέρα ἢ τοῦ ὑπέρ.

Ὡς εἰκόσ δὲ ἡ δυσαναλογία αὕτη παρερχομένων τῶν ἐτῶν συνήζανε καὶ αὕτη καὶ ἐκορυφούτο — ἡ δίκη παρετάθη ἐπὶ ὅλα ἔτη οὐκ ἄνω καὶ εἴκοσι ! καὶ ἡ ὑπόθεσις οὐχ ἦττον ἔμενεν ἐκκερμῆς καὶ ἄκριτος, τῶν ἀποδείξεων ὁσημέρην γινομένων δυσκολωτέρων.

Κατὰ τὸ μακρὸν δὲ τοῦτο χρονικὸν διάστημα οὐδεὶς ἐφρόντισε νὰ ἐπιμεληθῇ τῆς διαφιλονικουμένης οἰκίας, οὐδεὶς ἐσκέφθη νὰ προσέξῃ εἰς τὰ μετ' αὐτῆς συνδεόμενα συμφέροντα, αἱ δὲ ἐτήσιοι αὐτῆς πρόσθοδοι ἐδαπανῶντο εἰς τοὺς δικηγόρους καὶ εἰς χαρτόσημα. Καὶ ἡμέραν τινα οἱ πιστωταὶ βλέποντες τὸ μὲν κεφάλαιον ἀξάνομενον, τοὺς δὲ τόκους συσσωρευομένους, ἐζήτησαν καὶ ἔλαβον τὴν ἄδειαν τῆς πωλήσεως τῆς οἰκίας δι' ἀναγκαστικὸν πλειστηριασμόν εἰς τὴν συνήθη τῶν

Ἄλλὰ τὸ ἐκ τῆς πωλήσεως εἰσπραχθὲν μόλις ἐπῆρκεσεν εἰς ἀποζημιώσιν αὐτῶν. Καὶ ἐκ τῆς πολυκρότου ταύτης δίκης οὐδὲν ἄλλο ὑπελείπετο ἤδη ὡς ἀμφισβητούμενον ἢ τὸ αἰώνιον ζήτημα : τίς τῶν τριῶν ἢ εὐμορφοτάτη !

* *

Ἄλλ' ἐν τούτοις αἱ τρεῖς φίλαι ἡμῶν νεάνιδες ἔκαμπτον ἢ τὸ πεντηκοσὸν τῆς ἡλικίας, ἢ δὲ εὐμορφία αὐτῶν οὐσιωδῶς ἐφθάρη ὑπὸ τε τοῦ χρόνου καὶ τῶν ἀδικαλείπτων ἐνοχλήσεων καὶ φροντίδων τῆς ἐπαράτου δίκης. Ἦσαν ἔτι νεάνιδες, ἐξηκολούθουν κατοικοῦσαι ἐν τῇ αὐτῇ οἰκίᾳ, καὶ καθ' ἑκάστην ὥραν τῆς ἡμέρας ἠδύνατό τις διαβλίνων ἐξῶθεν νὰ τὰς ἀκούσῃ κραυγαζούσας καὶ ἐριζούσας ἐπιμόνως.

Μετὰ τὴν πώλησιν τῆς οἰκίας καὶ αἱ τρεῖς ἤλθον εἰς ἐπίσκεψιν τοῦ δικαστοῦ καὶ τὸν ἠρώτησαν ἐὰν ἔπρεπε νὰ ἐξακολουθήσῃ ὅπως δῆποτε ἡ δίκη.

—Βεβαίωτατα ! ἀπεκρίθη ὁ χέριαιος οὗτος ἀγῆρ — πρέπει νὰ ἐπαναληφθῇ ἡ δίκη ἀλλὰ μόνον θὰ μεταρρυθμισθῇ τὸ θεμελιώδες ζήτημα καὶ τώρα πλέον θὰ δικασθῇ : « τίς τῶν τριῶν ἢ ἀσχημοτάτη ; »

* *

Ἄλλὰ καθ' ὅσον ἠδυνήθη νὰ μάθω, οὐδέποτε πλέον ἐπανελήφθη ἡ δίκη.

E*

ΥΓΙΕΙΝΗ

(Cruveilhier, Hygiène générale).

Δὲν εἶνε ἀληθὲς ὅτι ὁ ἄνθρωπος εὐρίσκει ἐν ἑαυτῷ ὡς τὸ ζῶον ἐν τοῖς ὀρμεμφύτοις αὐτοῦ τὴν ἀρχὴν καὶ τὸν κανόνα τῶν πράξεων του. — Ἡ ὑγιεινὴ εἶνε ἐπιστήμη καὶ ὡς πᾶσα ἐπιστήμη ἀντικείμενον διδασκαλίας καὶ μελέτης.

Πρόληψις ἐπικρατούσα παρὰ τοῖς μὴ πεφωτισμένοις τῶν ἀνθρώπων καὶ ἀντιστρατευομένη εἰς τὰς προόδους τῆς ὑγιεινῆς εἶνε τὸ νὰ νομίζωσιν, ὅτι ἡ φύσις εἶνε αὐτάρκης, ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἐδρίζκει ἐν ἑαυτῷ ὡς τὸ ζῶον ἐν τοῖς ὀρμεμφύτοις αὐτοῦ τὴν ἀρχὴν καὶ τὸν κανόνα τῶν ἀναγκαίων εἰς τὴν συντήρησίν του πράξεων, ὅτι προκειμένου περὶ ὑγιεινῆς ἡ ἐπιστήμη εἶνε ἀνωφελής.

Οὐδὲν ἀβασμιώτερον τῆς γνώμης ταύτης, ἢν ἀποκρούουσι συνάμα ὁ ὀρθὸς λόγος, ἡ πείρα καὶ ἡ ἱστορία, εὐκόλως δὲ δυνάμεθα ν' ἀποδείξωμεν, ὅτι βασιίζεται ἐπὶ τῆς ἐπιπολαίου ἐξετάσεως γεγονότων τινῶν κακῶς ἐξηγουμένων καὶ ἐπὶ τῆς ἀπολύτου ἀγνοίας τῶν ἀποτελούντων οὐσιωδῶς τὸ ἀντικείμενον τῆς ὑγιεινῆς.

Τῶνόντι, εἶνε μὲν ἀληθὲς ὅτι ἡ φύσις ἐπέβαλεν εἰς ἕκαστον ὃν τὸ αἶσθημα τῆς αὐτοσυντηρήσεως, μὴ ἐξαιρέσασα τὸν ἄνθρωπον τοῦ γενικοῦ τούτου νόμου, ἀλλ' οὐχ ἦττον βέβαιον εἶνε ὅτι οὗτος δὲν δύναται ν' ἀφομοιωθῇ κατὰ τοῦτο πρὸς τὰ ζῶα,